

Emilie Tichá

Dějiny, tradice a víra v bělohorských povídkách Václava Beneše Třebízského

posudek bakalářské práce

Ústav české literatury a komparatistiky FF UK

Emilie Tichá se zaměřila na prózy Václava Beneše Třebízského s bělohorskou, resp. pobělohorskou tematikou, s cílem „popsat, jakým způsobem autor v povídkách pracuje s tématy dějin, tradice a víry“, přičemž se soustředila „zejména na vztah Třebízského postav k těmto entitám“ a rovněž na to, jak se autor podílel na „utváření celonárodního bělohorského mýtu“.

Beneš Třebízský byl českým literárním dějepisectvím obvykle traktován jako tvůrce historických povídek a románů s vlasteneckým a demokratickým zaměřením, emocionální stylizace ve stopách romantismu, čerpající mj. z Palackého koncepce dějin a z lidového vypravěčství. Jeho tvorbě – ve své době čtenářsky úspěšné – však již není věnována zvláštní pozornost. V tomto ohledu lze ocenit volbu tématu předložené práce, a zvláště nalezení způsobu, jímž lze tohoto literáta jinak a produktivně znovu připomenout.

Práce Emilie Tiché je logicky a účelně strukturována. Úvodem autorka určuje materiálový záběr své práce, charakterizuje klíčové "entity", poskytující hlediska následnému interpretačnímu čtení textů V. Beneše Třebízského v souvislosti s tzv. bělohorským mýtem i se svébytností autorovy literární práce obecně, rekapituluje dosavadní stav poznání v odborné literatuře. Adekvátně poté stručně popisuje i tematizované historické události a vymezuje v zásadních rysech a předběžně rozsah a specifické rysy sledovaného typu autorových próz.

Podstatu práce tvoří tři analytické podkapitoly: Dějiny (části Události, Místa, Osobnosti, Jedinec a dějiny, Dějiny a zdroje), Tradice (Kniha, Mravy, Každodennost, Jedinec a tradice, Tradice a zdroje) a Víra (Exulant, Jezuita, Prorok a panna, Jedinec a víra, Víra a zdroje). Jde tedy (zjednodušeně řečeno): o zpracování historických námětů – o jejich odraz v českém vědomí tradice a v národní kultuře – a na tomto základě o důraz na klíčové aspekty a otázky náboženské povahy. Tři roviny, ve vzájemném propojení a na spojnici mezi zvoleným tématem a jeho uměleckým i nabádavým zpracováním, tj. obrazem z autorovy individuální perspektivy, se jeví jako promyšlené a funkční. Tento postup umožňuje autorce pojmenovat podstatné, podrobně a zvrstveně vyznačit v průřezech pojednanými prózami dané fenomény, které přesvědčivě osvětluje a adekvátně dokládá citacemi; identifikuje taktéž zdroje, z nichž prozaik čerpal.

V Závěru autorka mj. konstatuje, že její práce "na základě tří vytčených ideových okruhů – dějin, tradice a víry – poukázala na tři zdroje, z nichž vyrůstá autorova specifická poetika. Uvedené členění také umožnilo lépe odkrýt a popsat jednotlivé

komponenty a vrstvy spisovatelova historizujícího narativu, což považujeme za cenné zejména v souvislosti s otázkou úlohy Benešovy bělohorské prózy ve formování bělohorského mýtu" (s. 63). I z tohoto citátu je patrné, že pojetí dějin, tradice a víry u Václava Beneše Třebízského je nahlíženo především po stránce obsahové, resp. světonázorové, jde hlavně o ztvárnění historických skutečností a jevů a jejich ideových či symbolických stop. Výraznější mohl být literárněhistorický zřetel v postižení estetické jedinečnosti psaní V. Beneše Třebízského, důraznější mohly být odpovědi na otázky po "specifičnosti" autorovy poetiky, po místu a významu jeho tvorby v dobovém literárním dění a v širším kontextu historické prózy.

Široký materiálový záběr - přesahující odpovídající svazky Spisů - v úsilí zahrnout předmětné prózy v úplnosti dokládá příloha (ocenit je také třeba, že autorka pracuje s texty ve znění "poslední ruky", tedy převážně z dobových časopisů), tj. rozsáhlý soupis povídek V. Beneše Třebízského s danou tematikou se stručnými obsahy. Předložená práce vyniká poctivým a pozorným analytickým čtením a historiograficky fundovaným popisem a výkladem jevů, jež se snaží zřetelně vyznačit a uchopit prostřednictvím odpovídajících pojmů a jejich relací. Adekvátní oporu přitom představuje důsledně prostudovaná literatura předmětu. Formulačně a formálně je práce spolehlivá a bez podstatných nedostatků.

Celkově lze konstatovat, že Emilie Tichá ve své bakalářské práci naplnila stanovený cíl, prokázala především schopnost spolehlivého, soustředěného i objevného literárněhistorického analytického popisu i výkladu. *Doporučuji* proto její práci k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze 6. června 2022

doc. PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.